

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

Jild 3, Son 6/S
2023

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ S/6 (3)-2023

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2023

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАРИ:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси

Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети.

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарқанд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.
Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
масъулияти чекланган жамият.

Таҳририят манзили:

Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Телеграм канал:

https://t.me/scienceproblems_uz

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

Мамаражабов Бобир Нормўмин ўғли

САУДИЯ АРАБИСТОНИДАГИ ЎЗБЕК МУҲОЖИРЛАРИ ТАРИХИ: МУВАФФАҚИЯТЛИ
АССИМИЛЯЦИЯ ВА ЙЎҚОТИЛГАН МИЛЛИЙ ИДЕНТИКЛИК8-17

Хайдаров Абдулходи Ахмадали ўғли

XIX АСР ОХИРИ – XX АСР БОШЛАРИДА ФАРҒОНА ВИЛОЯТИДА БОҒДОРЧИЛИК ВА
ТОМОРҚАЧИЛИКДАГИ ЎЗГАРИШЛАР 18-22

Назаров Азизбек Ёқубжонович

ТУРКИСТОН ГЕНЕРАЛ-ГУБЕРНАТОРЛИГИДА ИЛМИЙ ЖАМИЯТЛАР: ТАРИХШУНОСЛИК
ТАҲЛИЛИ 23-31

Abdulloyev Jamshed Izzatulloevich

MARKAZIY OSIYO MAMLAKATLARIDA CHEGARA VA SUV MUAMMOLARINING VUJUDGA
KELISH ASPEKTLARI VA BUGUNGI RIVOJLANISH BOSQICHI 32-36

Пасилов Баҳодир Абдуллаевич

ЎЗБЕКИСТОН ССРДА СОВЕТ ИҚТИСОДИЁТИ АСОСЛАРИ ШАКЛЛАНИШИНИНГ АЙРИМ
МАСАЛАЛАРИ (1917-1937 йй.) 37-41

Ismailov G'afurjon Xasanovich

TURKIYADAGI O'ZBEK TEKKE (TAKIYA)LARIDAN BIRI "SULTONTEPA TEKKESI"
MUSOFIRLAR UCHUN TUTGAN O'RNI 42-46

Raxmatulloev Murodjon Xikmatulloevich

BUXORO VILOYATIDA OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHGA
OID ISLOHOTLAR 47-50

Elmurodova Nilufar Baxtiyorovna

SHARQ VA G'ARB UYG'ONISH DAVRI MADANIYATI: QIYOSIY TAHLIL 51-55

Нафиддинова Хосият Равшановна

БУХОРО ВОҲАСИ АҲОЛИСИ ОИЛАВИЙ МАРОСИМЛАРИ ТАРИХИГА ДОИР
МАЪЛУМОТЛАР 56-60

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

Zhang Hongzhi, Wu Bo

RUMOR RESILIENCE: HOW BUSINESSES ECONOMICALLY RESPOND TO STOCHASTIC RUMOR
SPREAD 61-66

Ibrayimova Dilnoza Abdisheripovna

MINTAQADA OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI ONLINE SAVDO MARKETINGINI
RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI 67-72

Nayimov Shoxruh

PROBLEMS OF FORMATION AND MANAGEMENT OF COLLATERAL PORTFOLIO OF A
COMMERCIAL BANK 73-79

Maxkamov Navruzjon Tuxtamishovich
ISSUES OF APPLICATION OF QUALITY MANAGEMENT IN THE SOCIO-ECONOMIC
DEVELOPMENT OF ENTERPRISES AND ORGANIZATIONS FOR THE PURPOSES OF THE
DEVELOPMENT STRATEGY OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN 80-88

Рахматуллаев Беҳзод Рахматуллаевич
ХИЗМАТ КЎРСАТИШ СОҲАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ УСТУВОР
МАСАЛАЛАРИ 89-95

Abdullayeva Zamira Muxtarovna
MEHNAT BOZORI TALABLARIGA OLIY TA'LIM XIZMATLARI MODELLARINI
MOSLASHTIRISH 96-102

Имомов Холмурод Норқулович, Шарипов Тўлқин Саидахмедович
ИҚТИСОДИЁТНИНГ ТРАНСФОРМАЦИЯЛАШИШИ ШАРОИТИДА ДАВЛАТ-ХУСУСИЙ
ШЕРИКЧИЛИГИНИНГ ШАКЛЛАРИ, МОДЕЛЛАРИ ВА МЕХАНИЗМЛАРИ 103-114

Эргашев Ахмаджон Махмуджон ўғли
ТИЖОРАТ БАНКЛАРИ ФАОЛИЯТИГА ТАЪСИР ЭТУВЧИ РИСКЛАРНИ АНИҚЛАШ ВА
БОШҚАРИШ МЕТОДОЛОГИЯСИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ 115-122

09.00.00 - ФАЛСАФА ФАНЛАРИ

Imotova Nozimaxon Avazxonovna
JAMIYAT FAROVONLIGI TUSHUNCHASI VA UNING O'ZIGA XOS IJTIMOY-FALSAFIY
XUSUSIYATLARI 123-129

Qodirov Davronbek Hoshimovich
ABULQOSIM QUSHAYRIY VA UNING ILMIY FAOLIYATI 130-133

Jabborova Saodat Sattorovna
SHARQ MUTAFAKKIRLARINING MA'NAVIY SALOHİYATNI YUKSALTIRISHDA QO'SHGAN
HISSASI 134-142

10.00.00 - ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

Tuxtasinova Mahliyoхon Shavkatjon qizi
L.Z.BUDAGOV LUG'ATIDA ESKI O'ZBEKCHA SO'ZLARINING EKVIVALENTLAR YORDAMIDA
IZOHLANISHI 143-149

Narmuratov Zayniddin Radjabovich
INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA TA'LIM VA ILM MAZMUNLI FRAZEMALARDA EKVIVALENTLIK
MASALASI 150-154

Urazaliyeva Mavluda Yangiboyevna
UZBEKCORPUS.UZ PLATORMASIDA MORFOLOGIK TAHLIL INTERFEYSI VA DASTURIY
TA'MINOTI 155-160

Mirzayeva Yelena Sa'dullaevna
O'ZBEK MENTALITETI VA AXBOROTNI IDROK ETISH 161-166

Alimjanova Shohsanam Azamat qizi
INGLIZ TILIDAGI KO'P MA'NOLI IBORALARNI O'ZBEK TILIGA TARJIMA QILISH

USULLARI	167-171
<i>Iskandarova Shamsiyabonu Ulug'jonovna</i> BADIIY ADABIYOTDA MUALLIF VA TARIXIY QAHRAMON O'RTASIDAGI G'OYAVIY BOG'LIQLIK MASALASI (Laila Lalaming "Mavrning hisoboti" asari tahlili asosida)	172-176
<i>Hamroqulova Marjona Nabijon qizi</i> "MAHBUB UL-QULUB" ASARIDAGI FRAZEMALARNING SEMANTIK-USLUBIY XUSUSIYATLARI	177-181
12.00.00 - ЮРИДИК ФАНЛАР	
<i>Zulfikorov Sherzod Xurramovich</i> ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИ ҚЎМИТА ВА КОМИССИЯЛАРИДА ДЕПУТАТЛАР ФАОЛИЯТИНИ ЯНАДА ТАКОМИЛЛАШТИРИШ МАСАЛАЛАРИ	182-191
<i>Tallibaev Umiddjon Sherгазиевич</i> ОСОБЕННОСТИ ПРИВЛЕЧЕНИЯ К АДМИНИСТРАТИВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА ПРАВОНАРУШЕНИЯ В СФЕРЕ ИНФОРМАЦИИ.	192-199
13.00.00 - ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ	
<i>Iminakhunova Iroda Huseynovna</i> THE MOST IMPORTANT REQUIREMENTS THAT ENSURE EFFECTIVE PEDAGOGICAL CONTROL OF STUDENTS' SELF-EDUCATIONAL ACTIVITIES	200-206
<i>Usmanaliev Khusniddin</i> INTERCULTURAL COMPETENCE IN THE TEACHING PROCESS OF A FOREIGN LANGUAGE	207-219
<i>Madaminov Uktam Ataxanovich</i> ELEKTRON TA'LIM MUHITIDA FANLARNI MOBIL TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA O'QITISH METODIKASI	220-224
<i>Yuldasheva Dilfuza Qodirovna</i> TURIZM YO'NALISHI TALABALARIGA INGLIZ TILIDA SOHAVIY LEKSIKANI O'RGATISH USULLARI	225-229
<i>Tohirova Shohsanam Yunusovna</i> THE IMPORTANCE OF CASE TECHNOLOGY IN PRACTICAL ENGLISH CLASSES IN NON- PHILOLOGICAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS	230-236
<i>Nuriddinova Muyassar Muhiddinovna</i> ORGANIZING PHYSICAL EDUCATIONAL EVENTS WITH PRESCHOOL CHILDREN	237-242
<i>Raxmatova Mexrinovna Majitovna</i> YOSHLAR MA'NAVIY SALOHİYATINI YUKSALTIRISHDA INNOVATION TARG'IBOT TEXNOLOGIYALARINING SAMARADORLIGI	243-247
<i>Sheraliyev Odiljon</i> TALABALARNING DIGITAL KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK- PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	248-254

13.00.00- Педагогика фанлари

Madaminov Uktam Ataxanovich
TATU Urganch filiali katta o'qituvchisi,

ELEKTRON TA'LIM MUHITIDA FANLARNI MOBIL TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA O'QITISH METODIKASI

Annotatsiya. Ushbu ilmiy maqolada mobil texnologiyalarning bugungi kunda jadal rivojlanishi, talaba va o'qituvchining hamkorlikda ishlashi, ma'lumotlarni tez o'rganish va yangilarini o'zlashtirish, o'qitishning yangi usul va vositalarini ishlab chiqish va ularni mobil ta'lim texnologiyalari bilan integratsiyasini amalga oshirish kabi masalalarni o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: ta'lim, faoliyat, web, monil, metodologik, interaktiv, texnologiya, dasturlash, resurs, usul

Madaminov Uktam Atakhanovich
Senior teacher of Urganch branch of Tashkent
University of Information Technologies,

METHODOLOGY FOR TEACHING SUBJECTS ON THE BASIS OF MOBILE TECHNOLOGIES IN THE E-LEARNING ENVIRONMENT

Abstract. This scientific article includes issues such as today's rapid development of mobile technologies, student and teacher cooperation, rapid learning and assimilation of information, development of new teaching methods and tools and their integration with mobile educational technologies.

Key words: education, activity, web, monil, methodological, interactive, technology, programming, resource, method.

Мадаминов Уктам Атаханович
Старший преподаватель Ургенчского филиала
Ташкентского университета информационных технологий,

МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ ПРЕДМЕТОВ НА ОСНОВЕ МОБИЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ЭЛЕКТРОННОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ

Аннотация. В данную научную статью включены такие вопросы, как современное стремительное развитие мобильных технологий, сотрудничество студентов и преподавателей, быстрое обучение и усвоение информации, разработка новых методов и средств обучения и их интеграция с мобильными образовательными технологиями.

Ключевые слова: образование, деятельность, веб, мобил, методический, интерактивный, технология, программирование, ресурс, метод.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SP1342V3I6/SY2023N32>

Zamonaviy sharoitda mamlakatimizning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini jadallashtirish vazifasi hal qilinayotganda, oliy ta'lim muassasalari talabalarining kasbiy faoliyatga qo'yiladigan talablari o'zgardi. Ta'lim sohasida yangi innovatsion ta'lim siyosatini ishlab chiqish, albatta, yangi, ijtimoiy yo'naltirilgan bozor iqtisodiyotini shakllantirish yo'lida amalga oshirilishi kerak bo'lgan o'zgarishlardan kelib chiqadi. Bunday sharoitda oliy ta'lim muassasalarining yangi avlodini shakllantirish muammosi dolzarbdir. Bitiruvchining ijodiy faoliyatini rivojlantirish muammolari birinchi o'ringa chiqadi, bu shubhasiz talabalarni mobil texnologiyalar asosida o'qitish metodikasi va o'qitish uslublarini rivojlantirish bilan bog'liq[1].

Oliy ta'limni rivojlanishining yangi modeli asosan ta'lim paradigmalarning o'zgarishi bilan bog'liq bo'lib, ular ta'lim faoliyatidan o'z-o'zini tarbiyalash faoliyatiga e'tiborni qaratadi, bu esa talabaning kasbiy tayyorgarligi uchun asosiy vazifa hisoblanadi. "Web dasturlashga kirish" fani oliy ta'lim muassasalari talabalarini uchun texnik fanlar bilan bir qatorda o'quv dasturining majburiy qismidir[2].

"Web dasturlashga kirish" fanini o'qitish jarayonida mobil texnologiyalarining o'rni va roli nihoyatda beqiyos ahamiyatga egadir. Jumladan, "Web dasturlashga kirish" fani ixtisoslik fanlariga kirib, bugungi kunda Respublikamizning oliy ta'lim muassasalarida, o'rta ta'lim maktablarida hamda akademik litseylarda o'qitilib kelinmoqda. Chunki, har bir soha mutaxassisidan dizayn va web dasturlarda mukammal ishlay bilish va o'z sohasi bo'yicha foydalanish ko'nikmasiga ega bo'lish lozimligini zamonning o'zi talab etmoqda. Bu esa, "Web dasturlashga kirish" fanini o'qitish jarayoniga mobil texnologiyalarini joriy etish va bu asosida elektron ta'lim muhitida interaktiv mobil ta'lim resurslardan foydalanishning nazariy va amaliy ahamiyati juda katta ekanligidan dalolat beradi[3].

Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim jarayoni talabalarda mobil ta'lim sohasidagi fundamental bilimlarni shakllantirishga, loyihalashtirishning axborot texnologiyalari, mobil texnologiyalarning texnik va dasturiy ta'minotlarini, shuningdek, web ilovalar ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq qilishni o'rganishga asoslangan bo'lishi kerak. Talabalar texnik va ishlab chiqarish obyektlarini zamonaviy mobil texnologiyalarida loyihalashni chuqur o'rganishlari, media-industriya va dizayn sohasida dasturiy mahsulotlar va axborot komplekslari bilan ishlash ko'nikmalarini egallashlari lozim[4].

Oliy ta'lim muassasalari talabalarini mobil texnologiyalar bo'yicha o'qitish metodikasi modeli 4 ta tarkibiy qismdan iborat bo'lib ular quyidagilar: Maqsad, metodologik yondashuvlar, jarayon, natija.

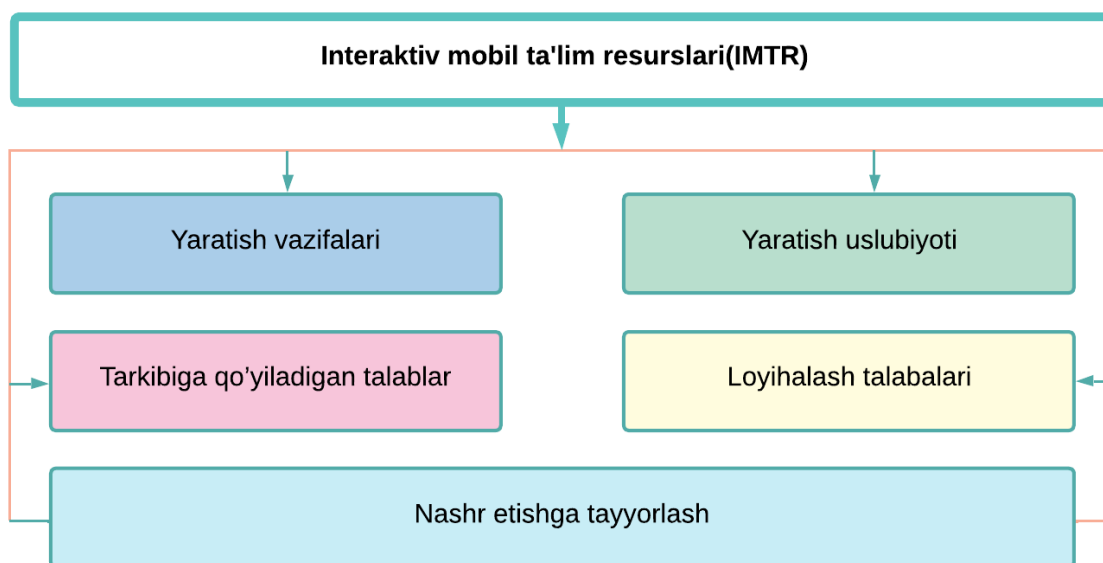
Maqsad qismida interaktiv mobil ta'lim resurslari yordamida web dasturlashga kirish fanini o'qitish samaradorligini oshirish ijtimoiy ehtiyoj sifatida qaralgan.

Metodologik yondashuvlar interaktiv mobil ta'lim resurslarni o'qitishda informatsion yondashuv, tizimli yondashuv, integrativ yondashuv.

Jarayonda motivatsion maqsadi, mantiqiy, tamoyillar, vositalar qaraladi. Natijada esa baholash mezonlari, baholash darajalari aniqlashtiriladi.

Mobil texnologiyalari va uning dasturiy vositalari talabalarning mantiqiy fikrlashini kengaytiradi. Ixtiyoriy joyda ta'lim olish, o'rgangan bilimlarini amaliyotda qo'llash imkonini beradi va o'qituvchiga fan bo'yicha murakkab masalalarni tushuntirishini osonlashtiradi. Talabalarning fanga bo'lgan ijodiy yondashuvini oshirishda mobil texnologiyalari muhim ahamiyat kasb etadi.

Интерактив mobil ta'lim resurslar (IMTR) yaratish texnologiyasi quyidagilarni o'z ichiga oladi (1-rasm):

1-rasm. IMTRni yaratish texnologiyasi.

Ushbu texnologiyani oliy ta'lim muassasalarida qo'llash natijasida undan foydalanuvchilar soni sezilarli darajada oshadi, ta'lim samaradorlik darajasi o'sishiga va talabalarining ijodiy faolligini yuksaltirishga sabab bo'ladi.

Demak, interaktiv mobil ta'lim resurslarni yaratish va ulardan ta'lim jarayonida foydalanish ta'lim sifatini va bilimlarni talabalar tomonidan samarali o'zlashtirishini kafolatlovchi vositadir.

Bunday ko'rinishdagi dars jarayonlarini tashkil etish natijasida, talabalarining fanga bo'lgan qiziqishlari yanada ortadi va mustaqil ravishda shug'ullanishlari uchun bu yana bir imkoniyat eshiklaridan biri bo'lib hisoblanadi.

Shunday qilib biz taklif qilayotgan o'qitish metodikasi bir vaqtning o'zida dars mavzusini va interaktiv mobil ta'lim resursini o'zlashtirish hamda undan foydalanishni bilishni taqozo etadi.

Интерактив mobil ta'lim resurslarini yaratishni takomillashtirishga xizmat qiluvchi quyidagi masalalarga e'tibor qaratish zaruriyati mavjud deb hisoblaymiz:

OTMlarda interaktiv mobil ta'lim resurslarini yaratishning tizimli bazasi shakllantirilishi zarur.

Ta'lim tizimida yaratilgan interaktiv mobil ta'lim resurslarining raqamli va grafik monitoringini yuritish zarur.

Bu o'z navbatida, o'qituvchilarni talabalarining nazariy, amaliy topshiriqlarini bajarish tayyorgarligini yuqori saviyada tashkil qilishlarini ta'minlaydi.

Elektron ta'lim muhitida interaktiv mobil ta'lim resurslarini yaratish metodikasining boshqarish modeli, interaktiv mobil ta'lim vositalari, virtual stendlar yaratildi va amaliyotga tatbiq qilish uchun tavsiya etildi[5].

Web dasturlashga kirish fanini interaktiv mobil ta'lim resurslaridan foydalanib ta'lim olish ko'nikmasini rivojlantirish bo'yicha model ishlab chiqildi hamda biz taklif etayotgan

modelning asosiy komponentlaridan biri bo'lib, mazkur jarayonni rivojlantirishda darsdan tashqari mashg'ulotlar jarayonlarining natijaviyligi aniqlanib, ilg'or pedagogik tajribalar va zamonaviy o'qitish vositalari, eng qulay va samarali hisoblangan metodlar va yondashuvlarni amaliyotda qo'llash hamda talabalarning ta'lim olish va interaktiv mobil ta'lim resurslari orqali o'rganishga moyilligi, qiziqishlari, ehtiyojlari va imkoniyatlarini baholash belgilangan vazifalarni tahlil qilish va rivojlantirish jarayonida qayta aloqa ta'minlanishi zarur.

Web dasturlashga kirish fanidan talabalarning interaktiv mobil ta'lim resurslari asosida bilim olish ko'nikmasini shakllantirishni rivojlantirish va talabalarning intilishini ta'minlash borasida amalga oshiriladigan vazifalar bilan foydalaniladigan metodlar va turli yondashuv texnologiyalarini umumlashtirish; talabalarda o'qish, tadqiq qilish, fanga bo'lgan intilishlarini rivojlantirish, darsga va kasbiy bilimlarni o'zlashtirish jarayonlariga ijobiy munosabatlarni tarkib toptirish hamda rivojlantirish vositalarini tanlash; talabalarda yangilanishlarga bo'lgan intiluvchanligini va qiziqishlarini namoyon qiluvchi motivatsiyalarni belgilash; mobil texnologiyalar asosida shakllantirilgan interaktiv ta'lim resurslari bo'yicha bilim olish darajasini yuksaltirishni takomillashtirish omillarini aniqlash; web dasturlashga kirish fanidan interaktiv mobil ta'lim resurslari orqali ta'lim olish ko'nikmasini rivojlantirish yo'nalishida amalga oshirish zarur bo'lgan vazifalarni aniqlash imkonini beradi[6].

O'quv topshiriqlarini interaktiv mobil ta'lim resurslari yordamida talabalarga taqdim etish bir qancha qulayliklar tug'diradi. Chunki interaktiv mobil ta'lim resursi vositalari talabalarning ijodiy faoliyatini amalga oshirishni ta'minlashga xizmat qiladi. Bunday vaziyatlarda interaktiv ta'lim resursini o'z ichiga olgan mobil ta'lim texnologiyalari alohida didaktik funksiyani bajaradi[7, 8].

Demak, tadqiqotimiz jarayonida elektron ta'lim muhitida interaktiv mobil ta'lim resurslarni yaratish texnologiyasi, OTM fanlarini interaktiv mobil ta'lim resurslaridan foydalanib o'qitish metodikasi rivojlantirilgan. Ushbu ilmiy maqolamizda elektron ta'lim muhitida interaktiv mobil ta'lim resurslar yaratish va ular asosida o'qitishni rivojlantirishning mazmuni va funksiyalari, metodikasi, boshqarish modellari va vositalari tahlil qilinib, interaktiv mobil ta'lim resurslar yaratish tizimini rivojlantirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqildi. Interaktiv mobil ta'lim texnologiyalar asosida o'qitishni rivojlantirish, bilimlarni qidirish, ularni anglab yetish, mustahkamlash, maxsus bilimlarni shakllantirish hamda bilimlarini umumlashtirish, tizimlashtirish muhim o'rin tutadi. O'tkazilgan tahlil quyidagi xulosalar chiqarish imkonini beradi:

– Elektron ta'lim muhitida interaktiv mobil ta'lim resurslarni yaratish va undan foydalanish metodikasiga oid adabiyotlar tahlil qilinib, interaktiv mobil ta'lim resurslarini yaratish modellari va dasturiy vositalari rivojlantirilgan.

– Tadqiqot davomida mobil ta'lim resurslarini yaratish va ta'limda foydalanish darajalari, o'quv materiallarini uzatish elektron resurslari, interaktiv mobil ta'lim resurslardan foydalanish mazmuni va funksiyalari aniqlangan.

Elektron ta'lim muhitida interaktiv mobil ta'lim resurslarni yaratish texnologiyasi, interaktiv ta'lim resurslardan foydalanish metodikasi hamda OTMlarda web dasturlash bo'yicha talabalarni mobil texnologiyalar asosida o'qitish metodikasi modeli rivojlantirilgan.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Oliy ta'lim tashkilotlarida masofaviy ta'lim shaklini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida. <https://lex.uz/docs/-6221502>
2. N.M.Aliyeva, M.R.Rasuleva, Sh.S.Xalilova, Sh.U.Yalgasheva. Blended learning - ta'lim tizimida zamonaviy yondashuv. "Science and Education" Scientific Journal. February 2021 / Vol. 2 Issue 2.
3. Babadjonov S.S. Pedagogika oliy ta'lim muassasalari talabalarining mediakompetentligini rivojlantirish texnologiyasi/ Ped. fan. fals. dokt. ... diss. avtoreferati. – Toshkent: 2018.-10b.
4. Qo'lmamatov S.I. Mustaqil ta'limni tashkil etishda komyuter texnologiyalaridan foydalanish // Ped. fan. nom. ... dis. avtoreferati – Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU, 2008.
5. Fayzieva M.R. O'quv jarayoniga moslashuvchi web tizimlarni yaratish// Ped. fan. fals. dokt. ... diss. avtoreferati. – Toshkent: 2017.-8b.
6. Mamatov D.N. Elektron axborot ta'lim muhitida kasbiy ta'lim jarayonlarini pedagogik loyihalashtirish// Ped. fan. fals. dokt. ... diss. avtoreferati. – Toshkent: 2017.-52b.
7. Zaynidinov X. N., Nazirova E.Sh., Yahshibayev D.S., Maxmudjanov S.U. Web ilovalarni yaratish. darslik / T.: "Aloqachi", 2020, 348 b.
8. Raximov X.A. Elektron ta'lim muhitida aralash o'qitish metodikasini takomillashtirish: Diss...ped. fan. nom. – Toshkent, 2021. – 10 b.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 5/6 (3) – 2023

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).